Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1·50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18·—, polletna K 9·—, četrtletna K 4·50. — Za inozemstvo K 30·—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer. ::

ZARJA

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petitvrstica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste

Posamezna številka 6 vinarjev.

Štev. 110. **V Ljubljani, v soboto dne 14. oktobra 1911.** **Leto I.**

Stol se maje.

Baron Gautsch pač ni mislil, da bo njegova slava tako kratkotrajna kakor rože cvet, ko je prevzel Bienerthova dedščino v takih razmerah, da se je pela hozana vsakemu, kdor je prišel v imenu novega dela. Gautsch se ne bi smel pritoževati. Njegova pot je bila tako uglajena, da bi bil lahko plesal tam, kjer so drugi morali hoditi ob bergljah. In tako jasna je bila naloga, tako razumljiva potreba, da bi bil brez delfijskega orakla in brez Sibilinih bukev lahko našel pravo smer. Človek, ki je videl, kako si je oddahnila vsa država, ko je Bienerth odstopil, je moral tisti hip razumeti: Konec mora biti Bienerthijade! Drugače je treba delati. Mož, ki bil res hotel doseči uspehov, bi si bil zavihal rokave, pa bi bil šel na delo, vesel in krepko.

Seveda bi bil moral razumeti, kakšne so njegove prave naloge in kako ima slediti druga drugi. Zato pa ni bilo treba sedmerih modrijanov. Povprečna vsakdanja pamet je zadostovala, da je človek lahko spoznal pričakovanje prebivalstva, čegar usoda je bila izročena novemu državnemu krmarju. In Gautschevo stališče je bilo posebno olajšano, ker je še pred Bienerthom odšel Weisskirchner, Bienerthov Mefisto.

Ravno Weisskirchnerjeva demisija je bila tako značilna, da bi bil moral novi ministrski predsednik izvajati iz nje vse posledice. Weisskirchnerjeva gospodarska politika je razdražila najširše ljudske mase, napravila je Bienerthu neznanske težave in povzročila je polom krščansko socialne stranke. Ta politika je pomenila draginjo in ob tej politiki je prišlo skoraj do katastrofe.

Likvidirati Bienerth-Weisskirchnerjevo politiko, ustreči najnujnejšim zahtevam ljudstva, z novo vladno močjo nastopiti proti draginji — to je bila jasna, nedvomna naloga Gautscheve vlade in čo bi jo bil novi ministrski predsednik energično izvršil, bi si bil moralno učvrstil stališče tako, da bi bil igraje lahko vladal dalje. Tak uspeh bi bil podprl tudi njegovo prizadevanje glede na češko nemško spravo in na sestavo svoje večine; zakaj zmagovit vojskovodja in mož, ki si je znal pridobiti simpatije, brcne s poti zapreke, ki se drudim zde kakor gorovje brez prehodov.

Ali kam je zabredel baron Gautsch?

Komaj tri mesece je ministrski predsednik in že je vladna kriza v vseh ustih. Nihče še ni izrekel besede naglas, ali šepeče jo vse v parlamentu in izven parlamenta. Baron Gautsch govori v intimnih krogih že sam o kabinetnem vprašanju.

Človeku se zdi, da je prišlo to povsem nenadoma. Ali prišlo je, ker je moralo tako priti in baron Gautsch je sam kriv svoje nevarnosti. Tisti trenutek, ko se je postavil na stališče, da je Avstrija vazalne država Ogrske, ki ima pravico diktirati našim državljanom, če smejo kaj jesti in kaj da smejo jesti, je sam ustvaril vzrok vseh svojih težav. Gautsch je dejal, da mora doseči sporazum z ogrsko vlado, potem da se bo tudi avstrijsko prebivalstvo lahko nasitilo; a zdaj se pogaja že tri mesece z budimpeštanskimi lisjaki, doma pa je stradanja več in več, pa upanja manj in manj.

Gautsch je delal obljube, razpošiljal je okrožnice in programe, govoril je o študijah, le tega ni hotel storiti, kar se mu je priporočalo in kar se je zahtevalo od njega. In zdaj stoji pred parlamentom s praznimi rokami, pripoveduje, da nima strahu in zabavlja socialnim demokratom.

To mora biti tudi meščanskim poslancem premalo. Naj ljubijo Gautscha, kolikor hočejo, naj sanjajo o parlamentariziranju vlade in o ministrskih sedežeh — njihovi mandati so vendar odvisni od volilcev in volilci imajo sicer lahko pohlevno naturo, vendar pa imajo tudi želodec. Včasi se že zgodi, da tudi najbolj vladni poslanci ne smejo pozabiti na to. Tak slučaj je pa ravno sedanji. Baron Gautsch zahteva od svojih prijateljev, da naj ga podpirajo, ali če se ozre, mora spoznati, da prijateljev skoro ni.

Sam je izdal ministrski predsednik parolo: Proti socialnim demokratom! Včasi je tak klic elektriziral meščansko gospodo na desni in levi. S tem geslom, ki se je že tolikokrat obneslo, je mislil tudi baron Gautsch zbrati silno vladno armado okrog sebe in z njo potem marširati po svojih potih. Ali čarovniška beseda je izgubila čudodelno moč. Kakor so govorniki vtrajali zdaj na tem, zdaj na onem koncu zbornice, tako so govorili — proti Gautschu. Odštevši nekoliko posebno zarukanih krščanskih socialcev Jerzabkovega kalibra sd bili v sedanji debati vsi gevorniki — opozicionalci; in baron Gautsch je osamljen.

Če se vpoštevajo še težave, ki jih imajo vlada in meščanske stranke z zahtevami železničarjev ter državnih uradnikov in uslužbencev, tedaj je umevno, da baronu Gautschu ni prijetno v njegovi koži. Tudi te težave prihajajo odtod, ker baron Gautsch ne zna pa ne zna prekrižati preteklosti pa nastopiti nove poti, ki jo zahtevajo nove razmere in nove potrebe. Mož, ki hoče le nadaljevati, kar je delal Bienerth, pa ni mogel izvesti, ni sposoben, da izvrši naloge najaktualnejše politike.

Položaj je v resnici kritičen za Gautscha. Ali take trajne močvirne krize, kakršna je bila pod Bienerthom, ne prenese država v sedanjih razmerah. Bolje je, da izbruhne nagla vladna kriza, kakor da bi izbruhnilo kaj hujšega.

Kje so moje rožice . . .?

Oj Aehrenthal, ti naš junak, avstrijske slave oče — kaj bije ura tebi? Je li res?

Minljivo je na svetu vse; ali naš „Bismark“ je bil večen, vsaj tako večen, kakor hercegovske skale, s katerimi je povečal našo domovino. Kajti godile so se reči, ki bi bile strmoglavile vsakega drugega, a Aehrenthal je obstal. Bili smo priče nekakšnega „veleizdajniškega procesa“ v Zagrebu in videli smo Friedjungov proces na Dunaju in akte, ki jih je pokazal Masaryk; videli smo gorostasne blamaže in kompromitirano diplomacijo. Ali Aehrenthal je obstal. Kaj bi mu mogel škodovati kakšen Masaryk, kaj bi mu mogli prizadeti kakšni socialni demokratje, ko je bila njegova zaslomba zgoraj kakor hrib in njegova opora spodaj pri patriotih kakor železo?

Baron Aehrenthal je anektiral Bosno in Hercegovino. Socialni demokratje so se drznili kritizirati to dejanje, a prihrumelo je vse, kar je „lojalnega“ v Avstriji, pa so nagnali socialiste z brezdomovinci in izdajalci. In na čelu patriotarske vojske so korakali klerikalci. Bili so najglasnejši in najkrvoločnejši. Aehrenthal je imel prav z aneksijo, prav z žuganjem, prav z mobilizacijo proti Srbiji, prav z dolgovi, ki jih je morala vlada napraviti zaradi njegove visoke politike; od konca do kraja je imel prav in klerikalci so mu to potrjevali dannadan v vseh avstrijskih jezikih, seveda tudi v slovenskem.

Ali je mogoče, da zapade tudi solnce takega moža, da se vsujejo njegove rože? Ali mogoče, da doživi tak mož morda celo tisto usodo, ki jo označuje Schiller v svojem Wallensteinu z besedami „Dank vom Haus Oesterreich“ . . .?“

Zdi se, da ni le mogoče, ampak da se ta usoda že pripravlja in da je Schönaich le krčil pot grofu Aehrenthalu.

Poslanec dr. Heilinger je v četrtek v državnem zboru adresiral na predsednika neko vprašanje, kateremu se mora priznati zanimivost. Upozoril je, da je izšel v nekem dunajskem listu krvav članek, ki besno ščuje proti Italiji.

„Ta članek — je dejal Heilinger — je člen v dolgi vrsti hujskarij **neodgovornih mest** proti Italiji, ki je z nami v zvezi. Te hujskarije so v očitnem nasprotju z nameni našega splošno čislanega cesarja, ki ga spoštuje vsa Evropa kot mirovnega kneza. Žrtev teh hujskarij je bil tudi baron Schönaich, ker je nastopal za mir. Niti italijanski narod niti avstrijski narodi, katerih beda bi se z vojno še povečala, ne marajo boja. Prebivalstvo zahteva od odgovorne strani pomirjujočih pojasnil in tudi parlament mora biti na jasnem o smotrih naše zunanje politike. Ali hoče torej gospod predsednik posredovati pri ministrskem predsedniku, da poda v tej smeri čimprej pomirjujoča pojasnila?“

Časopis, o katerem je govoril Heilinger, je glavno glasilo avstrijskih krščanskih socialcev „Reichspost“. V njeno uredništvo je zapihal veter — Heilinger je pokazal, odkod — in posledica je bil članek, ki vabi Aehrenthala na harikiri. Včeraj še ponos vse patriotične Avstrije, je Aehrenthal danes že izmeček vsega človeštva in krščanko socialni list mu čita levite, da se mora Masaryk vprašati, če je bil kdaj tako hud na nekdanjega Reichspostnega ljubljenca. Celo zaradi — aneksije ga prijema krščansko socialno glasilo, rekoč:

„Grof Aehrenthal je za Bosno, ki jo je Avstro-Ogrska imela po berolinski pogodbi, ki ni bila izključno moslimsko ozemlje in kjer je Avstro-Ogrska opravila tridesetletno kulturno delo, izdal pravice monarhije v novopazarskem sandžaku, dalje, da je Avstro-Ogrska plačala 55 milijonov turškemu državnemu zakladu, žrtvoval je pogodbene pravice monarhije v črnogorskih vodah, pustil je pometati celo vrsto avstrijskih poštnih uradov kot nadaljno kompenzacijo iz Levente, sprejel je dolgomesečen bojkot in ogromne stroške vojnih priprav . . .“ in zdaj noče Ahrenthal Italiji napovedati vojne. Zato rohni krščansko socialni list, zato psuje Aehrenthala ravno zaradi tistih reči, zaradi katerih ga je še pred kratkim v zvezde koval.

Naravno je, da pojdejo zdaj vsi klerikalni listi enako pot. Kajti migljaj je jasen in v klerikalnih redakcijah vedo čisto natančno, od katere bodočnosti da prihaja.

Sic transit gloria mundi. Tudi Aehrenthalu bodo menda kmalu zapeli „de profundis“ in morda bo njegovo slovo ravno tako kratko, kakor je bilo Schönaichovo. Mi se ne bomo jokali. Za Ahrenthala je bil že davno čas, da bi bil šel počivat v kakšen lep kraj, kjer bi lahko mirno in prijetno preživel svoja stara leta.

Ali razlog, zaradi katerega mu podstavljajo nogo, je preresen, da bi moglo ljudstvo ostati brezbrižno. Takoj ob otvoritvi parlamenta so socialni demokratje interpelirali zaradi avstrijske zunanje politike, ali gospod Gautsch še ni imel časa, da bi bil odgovoril. Ljudstvo pa čaka nestrpno na ta odgovor. Zakaj Aehrenthal sem, Aehrenthal tja, njegova penzija je njegova osebna skrb. Nekaj drugega pa je skrb vsega avstrijskega prebivalstva. In v velikih skrbeh kliče vse ljudstvo glasno in odločno: **Ne potrebujemo, ne maramo vojne!**

Pošljite naročnino, če je še niste!

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

Zasmejal se je zmedeno in veselo in njegova radost je prijela tudi materino srce, ki jo je razumelo.

— In pa — imenitna ženska ste! — je vzkliknil Nikolaj. — Velika, mehka sila je v vas . . . ki vleče k vam srce . . . Kako svetlo rišete ljudi . . . kako dobro jih vidite! . . .

— Vaše življenje vidim, razumem ga, dragi moj . . .

— Vas — ljubim . . . kako čudezno je ljubiti človeka . . . kako lepo . . .

— Vi zbujate ljudi od mrtvih, vi! — je goreče zašepetala mati in mu pogladila roko. — Dragi moj, mislim in vidim, da je treba mnogo dela, mnogo potrpljenja! Želim, da ne upadejo vaše sile . . . Poslušajte torej, kako je bilo potem . . . Ženska je tam, pravim, žena Čumakova . . .

Nikolaj je sedel poleg nje, svoj razradoščeni obraz je obrnil v zadregi vstran in si gladil lase; a kmalu se je obrnil k materi in željno poslušal njeno tekočo, preprosto in jasno povest.

— Čuden vspeh! — je vzkliknil. — Prav lahko bi bili prišli v ječo . . . Na, pa to presenečenje . . . Očitno je, da se giblje tudi umel . . . saj je naravno. Ta ženska — prav natanko jo vidim pred seboj! . . . in čutim njeno razljučeno srce . . . Prav ste dejali, da ne ugasne . . . nikoli! Izobraziti moramo za agitacijo na kmetih posebne ljudi . . . Ljudi! teh nam manjka . . . povsodi! Življenje zahteva sto rok...

— Če bi le Paša bil prost . . . in Andrjuša! — je tiho omenila mati.

Pogledal jo je in sklonil glavo.

— Vidite, Nilovna . . . težko vam bo slišati, a vseeno vam povem . . . dobro poznam Pavla — iz ječe ne ubeži! Sodbo hoče, stati hoče v vsej veličini . . . temu se ne odreče. In tudi treba ni! . . . Iz Sibirije bo ubežal.

Mati je vzdihnila in tiho odgovorila:

— Sam ve, kaj je najboljše . . .

Nikolaj je skočil na noge, prevzet od veselja, in dejal sklonivši glavo:

— Hvala vam, Nilovna, danes sem preživel prekrasne trenotke . . . mogoče najlepše v svojem življenju . . . Hvala vam . . . dajte, da se poljubiva!

Objela sta se in molče gledala drug drugemu iz oči v oči.

— To je lepo! — je dejal tiho.

Mati je razločila roke, objemajoče njegov vrat in se vsa srečna zasmejala.

— Hm! — je dejal Nikolaj naslednjo minuto in opazoval mater skozi očala, — Če bi vaš kmetič le kmalu prišel k nam! . . . Glejte, o Ribinu je treba napisati letak za na deželo, njemu to ne bo škodovalo, ko se je tako smelo obnašal, naši stvari pa bo koristilo . . . Še danes ga napišem, Ljudmila ga hitro natisne . . . Ampak kako spravimo letak tja?

— Odnesem ga jaz . . .

— Ne, hvala vam! . . . — je urno vzkliknil Nikolaj. — Mislim, da bo Vjesovščikov za to, a?

— Ali naj govorim ž njim?

— Dobro, poskusite! . . . Poučite ga.

— Kaj pa jaz?

— Ne vznemirjajte se!

Sedel je in začel pisati. Mati je pospravila z mize; pogledala ga je in videla, kako se mu trese pero v roki, pokrivaje papir z vrstami črnih besed. Časih se mu je potresla koža na vratu, zatisnil je oči in podbradek mu je zatrepetal. To jo je razburilo.

— Kaznuj jih! — je tiho zamrmrala. — Prav nič se mi ne smilijo zlodeji . . .

— Gotov sem! — je dejal in se vzdignil. — Skrijte ta listič pod obleko . . . A pomislite, če pridejo orožniki, vas preiščejo . . .

— Pasja zalega!

Zvečer je prišel doktor Ivan Danilovič.

— Zakaj se oblast naenkrat tako vznemirja? — je dejal begajoč po sobi semintja. — Sedem hišnih preiskav se je izvršilo ponoči. Kje pa je bolnik, a?

— Včeraj je odšel! — je odgovoril Nikolaj. — Danes, vidiš, je sobota, pa ima sestanek . . . ne more ga izpustiti . . .

— Ampak to je neumno: s preklano glavo na sestanek . . .

— Tudi jaz sem mu dopovedoval, a brezvspešno . . .

— Rad bi se pobahal pred sodrugi — je pripomnila mati — glejte, svojo kri sem prelil . . .

Doktor jo je pogledal, napravil strašen obraz in dejal, stisnivši zobe:

— Uhu, krvoločnica . . .

— Ivane, tu nimaš nobenega opravila, a midva pričakujeva gostov — beži! Nilovna, dajte mu letak . . .

— Zopet letak? — je vzkliknil doktor.

— Vzemi ga in oddaj v tiskarno.

— Dobro, izročim ga. Še kaj?

— Vse je. Pred vratmi je vohun.

— Videl sem ga. Tudi pred mojimi vratmi stoji. Na svidenje! Na svidenje, krvoločnica . . . Veste prijatelji, spopad na pokopališču je bila navsezadnje čedna reč! Vse mesto razpravlja o njej, vse ljudi vznemirja, misli ustavlja . . . Tvoj letak ob tej priliki je izboren in je prišel pravi čas . . . Zmerom sem dejal, da je dobra vojna boljša od suhega miru . . .

— Dobro, le pojdi . . .

— Prav prijazno ni! Ročko, Nilovna! A fant je ravnal neumno, vsekako . . . Ali veš, kje stanuje?

Nikolaj je dal naslov.

— Jutri je treba k njemu . . . imeniten otrok, kaj?

— Zelo . . . Čudovito srce . . .

— Varovati ga moramo . . . zdrave možgane ima! — je dejal doktor. — Iz takih otrok mora iziti proletarsko razumništvo, ki nas nadomesti, ko odidemo tja, kjer najbrž ni razrednih nasprotij . . .

— Močno zgovoren je postal Ivane . . .

(Dalje.)

NOVICE.

* **Atentat na Homijšina.** Poročali smo že o atentatu katoliškega duhovnika patra Kaminskega na škofa Homijšina. O škofu Homijšinu se zdaj čuje, da je med ljudstvom in tudi duhovščino jako nepreljubljen, ker je nastopal proti temu, da bi se duhovniki ženili. Duhovniki grško-katoliške cerkve imajo namreč pravico do ženitve. Škof pa je na svoje seminiščnike pritiskal z vso silo, da bi se prostovoljno odrekli ženitvi. Pretil jim je celo z izključitvijo iz cerkve, najel je vohune in denuncijante, ki naj bi mu sporočali, ali imajo semeniščniki znanje z deklicami. Vse to je povzročilo med Rusini mnogo uezadovoljstva, tako, da je mnogo Rusinov prestopilo v pravoslavno cerkev. Atentat Kaminskega je seveda povzročilo osebno sovraštvo, lahko pa je, da je nanj vplivalo tudi škofovo delovanje sploh.

* **Čoln, ki se da voditi z obrežja,** Učitelj v Nürnbergu Ckristian Wirth je izumil iznajdbo. ki jo moramo prištevati k najznamenitejšim tehničnim novostim v zadnjem času. Ta iznajdba je čoln, ki se da voditi z obrežja, in torej ne potrebuje nobenega voznika. Čoln vodi postajo za brezžično brzojavljenje, ki se nahaja na bregu. Potom postaje izvrši čoln najrazličnejše manevre, postaja povzroči, da se užgo strelne priprave in topiči. Wirth je že izvršil razne poskuse s svojo iznajdbo, ki so se vsi dobro obnesli. Vkratkem pride na Dunaj, kjer bo delal poskus s čolnom v Rotundi. Strokovnjaki so si edini, da je iznajdba velike važnosti in da se bo dala uporabljati v mirovne kakor tudi — seveda — v militaristične svrhe.

* **Kamenje proti balonu.** Saški balon „Hilda“, ki je splaval v zrak v nedeljo zjutraj pri Schwarzenbergu in se spustil na zemljo pri Turnavi, so ljudje v Turnavi obmetavali s kamenjem. Zdravnik dr. Löbell je bil na glavi težko ranjen. Balon je močno poškodovan. Izletniki, ki so se v njem vozili, so morali bežati. Društvo zrakoplovcev v Draždanih se je pritožilo na berlinski vnanji urad.

* **Kje je Mona Liza?** Francoski pisatelj Maurice Strauß je priredil v Londonu anketo, kako bi se našla ukradena Mona Liza. Strauß je prišel do zaključka, da se nahaja slika v Londonu. Tatvina, misli, da je delo dobro organizirane mednarodne tatinske družbe, s katero bi se dalo pogajati po posredovanju nekega znanstvenega londonskega advokata. Na ta način torej še ni izgubljena vsa nada, da slika zopet pride nazaj v Louvre.

* **Pismeni dokazi proti dinastiji bivšega kralja Manuela.** Iz Lizabone se poroča, da bo portugalska vlada takoj ob sestanku korteške zbornice predložila važne pismene dokumente, iz katerih je razvidno, da je hotela pregnana kraljeva rodbina malo pred begom izdati inozemstvu važne interese Portugalske, Drugi pismeni dokazi, pa bodo pokazali, da se je kralj Manuel popolnoma sprl s sedanjim voditeljem monarhistične zarote kapitanom Conceirom in da je hotel Conceiro sam postati diktator, ako bi se mu poskus posrečil.

* **Avtomobil v kavarni.** Nenavadna avtomobilna nezgoda se je dogodila v Castellamare pri Napolju. Bogat industrijec je vozil z avtomobilom ob pobočju hriba, nenadno pa je zavora odpovedala in avtomobil je z vso silo pridrvel na teraso neke kavarne, kjer je bilo mnogo gostov. Vsa uprava, stoli, mize, kozarci je razbita Več gostov je avtomobil podrl na tla. Dva izmed njih sta težko ranjena.

* **Silen ciklon v Peterburgu.** V Peterburgu je divjal pred par dnevi silen ciklon, ki jo zahteval mnogo človeških žrtev. Voda v Nevi in prekopih je močno narastla. Več kakor 120 otovorjenih ladij se je potopilo.

* **Tovarna pogorela.** Na obrežju prekopa v Manchestrn je izbruhnil v oljarni Anglo-Americain Oil Company požar, ki je uničil vse tovarne. Škoda se ceni na 30.000 funtov šterlingov.

* **Moteni nedeljski počitek.** Ameriška zrakoplovka Matilde Moisant se je hotela minolo nedeljo na dirkališču Nassau na Long Island dvigniti v zrak, ko dobi poročilo, da ji hočejo to policisti zabraniti, češ, da moti nedeljski počitek Moisant je naglo spustila motor in se je res dvignila v tem hipu, ko je dospela na dirkališče policija. Zaradi ovire na stroju pa se je zopet spustila na zemljo, kjer jo je hotela policija prijeti. Njeni prijatelji pa so se potegnili zanjo in razvil se je hud pretep s policijo, pri čemer je tudi gospodična Maisant dobila par udarcev. Končno se je policistom aretacija posrečila. Zdaj pa toži gospodična Moisant policiste zaradi nasilnosti.

* **Bombe in letalni stroji.** Iz Waschingtona brzojavljajo 12. oktobra: Včeraj so se vršili v bližini Waschingtona pousi, kako bi se dale metati iz letalnih stro- bombe in kakšen bi bil učinek. Poskusi so dobro“ obnesli in vojaška uprava je že 'a, da bo te vspehe izrabila.

* **Dinamitna razstrelba.** V centralnem parku, najlepšem delu New Yorka, je pri podzemeljskih delih eksplodiral dinamit. Štiri delavce je popolnoma raztrgalo, mnogo šip v bližini se je razsulo.

* **Železniška nezgoda.** V Rumuniji je na postaji Gampina petrolejski vlak zavozil na tir osebnega vlaka. Dasi je strojevodja takoj izpustil nasprotno paro, je vlak s petrolejem trčil ob osebni vlak. Štirje vozovi, ki so vozili petrolej, so se prevrnili, pet oseb je mrtvih. Tir je popolnoma zadelan z ostanki razbitih vozov in bo treba več dni, da bodo ovire odstranjene.

* **Napaden vlak.** Iz New Yorka poročajo, da so 10. t. m. pri Axoctuapanu v Mehiki napadli roparji osebni vlak, Da bi ne bili moteni pri ropanju, so pogasili signalne svetilke, vsled česar je zadel osebni vlak v tovornega. Petnajst potnikov in dva uslužbenca sta mrtva. Roparji so ubežali.

* **Velike poplave v Ameriki.** Poročali smo že o povodnjih v Ameriki. Zdaj zopet prihajajo vesti, da je dežela na jugovzhodu Kolorada, ob obrežju reke Rigo Grande in v Novi Mehiki pod vodo. Večje število oseb je utonilo. Škoda znaša čez 25 milijonov mark.

Ljubljana in Kranjsko.

— **Poslanec Povše** je starejši gospod prijetnih manir in prikupljiv v občevanju, ali prezrl je, da se je izza tistih časov, ko je hodil v šolo, marsikaj na svetu izpremenilo, ker se je ta ljubi svet neprenehoma sukal dalje in dalje. Zato so tudi njegovi politični nazori nekoliko zastareli in zato ne razume novih idej, ki so v novem času nujno nastale iz novih razmer. Gospodu Povšetu se zdi, da je ta solzna dolina še vedno patriarhalična kakor v svetopisemski dobi. Tako se zgodi, da ima včasi jako dobre namene, ampak da ne ve, kam z njimi. Predvčeranjem je govoril v državnem zboru o draginji, pa je seveda obdelaval poglavje poljedelstva. Gospod Povše ve marsikaj v tej stroki in je povedal v parlamentu nekatere prav pametne reči, dasiravno se je zmotil, ko je trdil, da ima država denarja za vse, le za poljedelstvo da ga nima. Če pregleda gospod Povše proračune in zaključne račune zadnjih let, bo spoznal, da je v državi marsikaj važnega, za kar ima vlada še manj, še veliko manj denarja kakor za poljedelstvo; n. pr. za socialno zavarovanje, za svoje uslužbence, za ljudsko šolstvo, za boj proti jetiki in drugim boleznim. Ali nekateri stavki iz govora gospoda Povšeta so tako zanimivi, da jih bo treba zabeležiti tudi za poznejše čase. Dejal je gospod Povše:

„Na milijone je kmetov, ki morejo jesti meso le ob velikih praznikih. O lakoti na kmetih si ni mogoče napraviti predstave, dasi jo trpe kmetje že leta in leta. Kmečko ljudstvo ne zahteva mesa; srečno je, če ima malo krompirja in fižola.“

Ali . . . kako to? Kaj nimamo visoke carine? Kaj nimamo zaprtih mej? . . . Stranka gospoda Povšeta je vendar trdila, da so visoke carine potrebne za kmeta in da hočejo z zaprtimi mejami rešiti kmeta. Kadarkoli so socialni demokratje zahtevali uvoz mesa, uvoz živine, znižanje carine, so klerikalci zatulili: „Ne! Mi zastopamo kmeta!“ — In zdaj se je zgodilo že davno, kar so klerikalci zahtevali. Povišali so carine, nekatere za 100 odstotkov in še več, znižali so uvoz srbskega mesa, prepovedali uvoz prekomorskega mesa, a naenkrat prihaja gd. Povše in nam pripoveduje: Kmet strada! Ali gd. Povše nič na ve o tem, da so se socialni demokratje bojevali zoper oderuške carine, dokazujoči, da bodo silno podražile življenje delavca, da pa ne bodo nič pomagale kmetu? . . . To kar je govoril gd, Povše v državnem zboru, je najsijajnejše potrdilo socialno demokratične politike in najostrejša obsodba klerikalne, čeravno je g. Povše nameraval kaj drugega. Zapomnili pa si bomo njegove besede, ker bodo prihajale še zelo prav proti — stranki gospoda Povšeta.

— **Delavska šola.** Te dni smo objavili poziv „Vzajemnosti“, ki otvarja z začetkom novembra zopet delavsko šolo. Sodrugi, ki so se zadnjo zimo udeleževali pouka, lahko spoznavajo, da se tudi naša delavska šola lepo razvija, četudi ne more delati tako velikih korakov kakor pri bratskih strankah močnejših narodov. Prepričani smo, da bodo sodrugi iz Ljubljane in okolice tudi letos v velikem številu porabili priliko, da pomnože svoje znanje in si pridobe čim več sposobnosti za delo v svojih organizacijah. Znanje je pogostoma močnejše orožje kakor sablja in puška in zato priporočamo vsem zavednim sodrugom, ki hočejo postati aktivni sobojevniki v velikem boju, da se vpišejo v šolo. Pogoje obsega „Žarja“ št. 108.

— **Konjska dirka v Lattermannovem drevoredu.** Včeraj ob 4. popoldne je jezdil po Lattermannovem drevoredu od železniškega prelaza do Kozlerja topničarski podpolkovnik s svojim „puršem“. Oficirska samooblastnost na konju je zbudila med pešci opravičeno ogorčenje. Drevored je ob tem času zelo obljuden in hodi po njem vse polno otrok; zato je sprehajališče kolesarjem itd. zaprto. Vprašamo policijo, če velja za uniformirano gospodo drugačen cestni red kot za civilno „sodrgo“?

— **Ponesrečen kaplan.** Te dni je ponesrečil neki znani kaplan na nenavaden način. Vozil se je z gorenjskim vlakom proti Ljubljani. V istem oddelku je sedela tudi neka gospa iz Beljaka. Kaplan ji je začel dvoriti, pa je postal pri tem tako nadležen, da je moral posredovati sprevodnik, ki ga je pozval, da se legitimira, obenem pa mu napovedal, da bo moral v Medvodah k načelniku postaje, da se vzame pritožba gospe na zapisnik. Tega se je kaplan tako ustrašil, da je blizu Medvod — skočil z vlaka. Nihče ni mogel preprečiti tega blaznega skoka. Nekateri potniki so videli, da je kaplan padel in se nekolikokrat prekopitnil ter so povedali sprevodniku, kaj se je zgodilo. Ta je naznanil v Medvodah na postaji dogodek. Kaplana so pozneje našli nezavednega blizu proge in so ga peljali v ljubljansko bolnišnico, kjer so dognali, da so se mu možgani tako hudo pretresli, da je njegovo življenje v nevarnosti. Verjetno je, da kaplan sploh ni bil popolnoma normalen. V Ljubljani se je prej v nekaterih ozirih tako vedel, da je vsaj dvom o njegovem popolnem duševnem ravnotežju opravičen. Vsekakor pa je verjetno, da mu je celibat postal usodepoln; mogoče, da je vplival tudi na njegovo dučevno stanje sploh. Natura ne prenaša sile, ne da bi se maščevala.

— **Pazite na otroke!** Predvčerajšnjim popoldne se je igrala na Bregu ob Ljubljanici petletna Vera Murgel. Nenadoma je padla v vodo. Na srečo je opazil nezgodo hlapec Anton Krajšek, ki je skočil za deklico v Ljubljanico in jo rešil iz vode.

Elektrokinematograf „Ideal“. Spored za soboto do ponedeljka: Žurnal Pathé po naravi: „Amor v zadregi“, komično; „En dan kraljica“, jako komično; „Hotelski sluga“, krasna drama; „Italijansko turška vojna“. velezanimivo. Na večernem sporedu: „Vice“ iz Dantejeve nebeške komedije. Umetniški film prve vrste, dolgost 460 m. V kratkem „Zigomar“, detektivna privlačnost.

— **Železniška nezgoda.** Pri Černučah se je dogodila na križišču državne ceste s Kamniško železnico dne 11. okt. težka železniška nezgoda. Mesar Franc Golob iz Šiške in Mihael Knez iz Ježice sta se peljala v tistem hipu čez križišče, ko je prihajal vlak. Vlak je zadel ob kočijo in jo popolnoma razsul. Golob je obležal nezavesten, Knez pa je dobil težke poškodbe na rokah in nogah.

— **Kisovec pri Zagorju.** Rudarji! Rudarji! V nedeljo popoldne ob 3. vsi na shod k Grčarju! Pripeljite s seboj tudi žene!

— **Zagorje ob Savi.** Mladinska organizacija priredi v nedeljo, dne 15. t. m. ob 6. uri zvečer v dvorani g. Richarda Michelčiča na Toplicah predstavo Etbin Kristanove trodejanke: Zvestoba. Ker nam podaja imenovana igra lepe slike iz delavskega življenja je pač želeti, da se predstave zagorsko delavstvo v čim večjem številu udeleži. Igrali dodo člani in članice naše mladinske organizacije, torej je dolžnost sodrugov, da z mnogobrojno udeležbo podprejo plemenita stremljenja našega socialističnega naraščaja. — Po predstavi bo prosta zabava s plesom, med katerim bo svirala zagorska godba na lok pod vodstvom kapelnika g. Alojzija Korošca.

— **Jeseniški klerikalci proti cenenemu krompirju.** Pred kratkim smo poročali, da je tovarna naročila vagon krompirja; krompir je bil prejšnji teden kaj naglo razprodan. Vsled mnogih prošenj ga je tovarna naročila še pet vagonov. Naši klerikalci pa v svojih listih namenoma molče o cenenem krompirju, ker nočejo, da bi delavci zvedeli o njem. Zabavljajo proti hrvaškemu krompirju, dasi je boljši od kranjskega. To delajo seveda zato, ker je njihov konzum drago nakupil veliko zalogo krompirja in ga še dražje ponujajo; a delavci ga ne marajo, ker čakajo na cenejšega. Naši klerikalci z župnikom vred so sploh čudni ljudje; mi se le čudimo, da tako dolgo ne spregledajo trpini, ki slepo drve za župnikom in klerikalnimi voditelji. Proti vsem zabavljajo, kar je za delavce dobro in koristno. Najprej so ostudili delavstvu argentinsko meso, potem so začeli rovati proti cenenim stanovanjem in sedaj pa proti cenenemu hrvaškemu krompirju. In taki ljudje hočejo dobiti občino v svoje roke. Delavci, pomislite, kaj bo, ako zavlada ta klika na jeseniškem magistratu. Delavska stanovanja se ne bodo gradila, ker klerikalci hočejo in pravijo, naj si delavec sam zida hišo. Inozemskega mesa ne marajo. Da bi prišlo meso in živina iz Srbije, tega ne puste, proti cenenemu krompirju zabavljajo. In taki ljudje hočejo priti v občinski odbor, pomislite? Kaj pa hočejo? Čujte! Župnik Skubic, ki je vsak dan štiriindvajset ur prost, mož, ki ne pozna draginje in delavskega trpljenja, ta mož je v nedeljo dejal, da je delavska rešitev v križu. Mi pa pravimo, da je ravno nasprotno res. Delavska rešitev je v samopomoči, v izobrazbi, v organizaciji. Delavska rešitev je v cenenem mesu, v cenenem kruhu, cenenem stanovanju in tudi v cenenem krompirju. Vse to smo socialisti že neštetokrat zahtevali in ob sedanji draginji iz nova zahtevamo od države, od dežele in od občine. Kruha hočemo, mesa in krompirja poceni, tega pa ne bomo hodili prosit na Kalvarijo k ukradenemu križu. Tja naj hodi Skubic, ki je spočit, mi pa bomo znali zahtevati cenejše potrebe tam, kjer je mesto za to.

— **Utonil je** 26 letni posestnikov sin Jožef Šenica iz Meniške vasi, občina Toplice. Doma ga ni bilo od 7. t. m. Vsa poizvedovanja za njim so bila brezuspešna. Dne 9. t. m. pa so našli mrtvega v Radeškem potoku. Šenica, ki je večkrat tožil o glavobolu, je gotovo v zmedenem stanju skočil v vodo in utonil

— **Velik vlom v Dobrunjah.** V noči na pondeljek 11. t. m. so vlomili neznani vlomilci v trgovino trgovca Lipaha v Dobrunjah in odnesli 400 do 500 petkronskih novcev in 600 kron.

— **Iz ljubosumja.** Neoženjenega delavca Jakoba Valjavca iz Preddvora je neki mizarski pomočnik na Blejski Dobravi iz ljubosumnosti desetkrat zabodel v glavo in ga težko ranil.

— **Požar.** Na Goričicah ob Cerkniškem jezeru je izbruhnil v torek dne 10. t. m. ogenj pri posestniku Uletu iz sosednjih vasi so prihitele požarne brambe, ki so ogenj omejile. Uletu je zgorel hlev, skedenj in kozolec. Rešiti se je posrečilo samo par glav živine.

Občinske volitve na Viču.

Hud boj je bil. Klerikalci so se nanj pripravljali že dolgo časa. Gg. frančiškanje so letali že mesece od hiše do hiše, novi g. nadučltelj znani poslanec Ravnihar je bil vedno neumorno na agitacijskem delu. — Marijine device z Viča in Glinc so tudi storile svojo dolžnost! Zadnje državnozborske volitve so bile nekaka predigra. Ko so 13. junija zvečer proglasili akutatorji, da je dr Šušteršič dobil 290, sodrug Anton Kristan 270 in Tribuč okrog 90 glasov, so zaplapolale zastave raz zvonik frančiškanske cerkve in streli so zagrmeli v tiho noč . . . Frančiškani so si meli roke, češ, le tako naprej, zmaga mora biti naša!

Bližai se je dan občinskih volitev. Kdo naj gospodari v občini? Pater Campa? Pater Teodor? Poslanec Ravnihar? To vprašanje je zbližalo obe napredni stranki, socialno demokratično in narodno-napredno. Napravil se je dogovor: v tretjem razredu se voli za odbornike 6 socialnih demokratov, 2 naprednjaka ter za namestnike vse 4 soc. demokrate. V drugem za odbornike: dva socialna demokrata, 6 naprednjakov, za namestnike 4 naprednjake. Prvi razred pa je domena naprednjakov, ki naj voli za namestnika 1 soc. demokrata. Soc. demokratje razpolagamo v tretjem razredu z 270 glasovi, ki so absolutno naši, naprednjaki pa z 90 domačini in kar se da ptujih pudobiti, to je one posestnike drugih občin, ki imajo volilno pravico na Viču. V drugem razredu razpolaga soc. demokracija s 60 volilci; v prvem jih je 12.

Na dan volitev je bilo prav živahno. Udeležba ogromna; od 848 volilcev, se jih je udeležilo 704.

V tretjem razredu je zmagala združena lista nad vse sijajno!

Dobili so naši kandidatje: odborniki:

Čelarc Ivan	393	glasov.
Erjavec Ivan	393	„
Klemenčič Franc	385	„
Kos Henrik	381	„
Magister Franc	355	„
Petrovčič Jurij	408	„
Sluga Ivan	363	„
Žigon Josip	401	„

Namestniki;

Besemčar, Kerže, Miš in Škerl pa po 273.

Klerikalni kandidatje so dobili od 287 naprej do 300.

V drugem razredu so zmagali klerikalci s 148—136 glasov, skupna lista je ostala s 127 do 124 glasovi v manjšini. V prvem razredu je izvoljenih 5 naprednjakov, 2 „nevtralna“ in 1 kmetovalec, ki so ga kandidirali klerikalci, namesto liberalnega vodje g, Tribuča. Sestavljen bo občinski odbor iz 9 klerikalcev, 7 napredujakov in 6 soc. damokratov in dveh „nevtralnih“.

Klerikalni naval je odbit! Iz boja pa imamo soc. demokratje veliko dobrih naukov, ki vsi temelje v tem: organizacija se mora izpopolniti tako, da pridemo s sedanjega drugega mesta na prvo. Nadelo vztrajno!

Trst.

— **Veliko vinsko trgatov** priredi v nedeljo dne 15. ok. 1911. v Delavskem domu, ul. Boschetto št. 5. društvo „Ljudski oder“ združeno s srečolovom, šaljivo pošto in političnim muzejem. Nastopal bo svetovnoznan brzofotograf, ki bo vsakega zadel najbolje. Ples bo trajal do 4. zjutraj. Izbran orkester bo izvajal lepe koncertne in plesne komade. Začetek veselice ob 8. zvečer. Vstopnina 50. vin. za osebo. Prijatelje ljudskega veselja, domače zabave in plesa, vabimo, da se ta dan oproste vsakdanjih skrbi in se v velikem številu udeleže te prijetne zabave.

Tiskarna, delavnica in skladišče na Trakiši cesti. — Telefon št. 296. — Izdaja: Zadružna gospodarska banka v Ljubljani, zadruga z omejeno zavezo. — Za uredništvo odgovarja: Ivan Mrmolja v Ljubljani. — Izdajatelj in odgovorni urednik: Ivan Mrmolja v Ljubljani. — Tiskarna Ivan Mrmolja v Ljubljani.

Priporočamo slavnim zadrugam, odborom, društvom, uredništvom, trgovcem, obrtnikom, stavbnikom, okraski itd.

H. Suttner, Ljubljana

Mestni trg (nasproti rotovža) in Sv. Petra c. 8.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.
Pripravna birmanska darila.
Lastna tovarna ur v Švici. Tovarn. znamka IKO.
Ceniki zastonj in poštnine prosto.

— **Kolizija torpedovke z „Audazom„.** Zaradi burje, ki je v sredo precej močno pihala, je rešilni parnik „Audax“ plul proti novemu pristanišču, da bi se močneje pritrdile nekatere boje. Pri tem je trčil skupaj s torpedovko „št. 7“, ki je plula proti Trstu. Kolizija je bila jako močna. Obe ladji, zlasti pa torpedovka, sta bili znatno poškodorani, a sta se mogli povrniti v luko.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke predstave. Danes se poje drugič Jean Gilbertova opereta „Sramežljiva Suzana“, ki je pri premijeri splošno ugajala. Predstava je za nepar-abonente. — V nedeljo popoldne se igra drugič in obenem zadnjič v sezoni pri zelo znižanih cenah Nestrajeva burka s petjem v treh dejanjih „Talisman“, kot predstava za mladino. Pevske vložke pojeta g. Povhe in gdč. Thalerjeva. Predstava bo izven abonementa, za lože par. — Zvečer prvič na našem odru Rudolfa Straussa izvrstna komedija „Zlata skleda“. Komedija je vesela satira na politično in nravno življenje v francoski republiki Lusitaniji, in je jako duhovita ter zabavna. Glavne vloge igrajo ga. Setuilova, g. Nučič, g. Bukšek, g. Simašek ter g. Skrbinšek. — Predstava se vrši za nepar-abonente.

!!! Železničarji, pozor! !!!

Pri nakupu sukna in manufakturnega blaga priporočamo trgovino

Lenassi & Gerkman

Ljubljana, Štritarjeva ulica št. 4.

Državni zbor.

Dunaj, 13. oktobra.

Danes je bila zaključena debata o draginjskih predlogih; zvečer je bil izvoljen za generalnega pro-govornika sodrug Resel, ki dobi v torek besedo, tako da bodo še tisti dan predlogi odkazani draginjskemu odseku. Višek vse draginjske razprave je z današnjim svojim govorom dosegel sodrug Renner, ki je privabil s svojimi izvajanji okolo sebe poslušalce vseh strank. Pečal se je z zgrešeno agrarno carinsko in trgovinsko politiko in obračunal s pravosodnim ministrom Hochenburgerjem. Njegovi dokazi o uplivih justične uprave na pravosodje so padali kakor kladivo na Hochenburgerjev glavo. — Med tem, ko je bila v zbornici razprava o draginjskih predlogih, so bila v posvetovalnici nemško-nacionalne zveze pogajanja med nacionalci in vlado: nemški nacionalci so uradnikom več obečali, kot jim vlada sedaj ponuja. Vsled tega so v velikih škripcih in ž njimi vred ministrski predsednik baron Gautsch, ki v Budimpešti, kakor vse kaže, ni nič dosegel. Vesti o Gautschovem odstopu se trdovratno vzdržujejo; dolga avdijenca načelnika poljskega kluba jih le potrjuje. Usoda sedanjega kabineta se odloči najkasneje ob glasovanju o mesnem vprašanju.

* * *

Za Großom, Kuhnom, Olesnickim, Gamerjem, Stanekom, Degasperijem in Hagenhoferjem je prišel na vrsto

dr. **Renner** (socialni demokrat),

ki vidi velik vspeh socialno demokratičnih poslancev v tem, da so se tudi meščanski poslanci zavzeli za draginjska vprašanja. Naglašati je traba, da so na meščanski strani padale mnogo ostrejše besede nego iz socialno demokratičnih ust. Po mnenju ministrskega predsednika so vsi mestni poslanci „hujskali“. Govornik zavrača ministrsko trditev, da tudi stavke povzročajo draginjo. Baron Gautsch je govoril o življenskih razmerah

kakor slepec o barvah.

Govornik pokaže plakat, ki slika bedo čeških tkalcev. 4000 ljudi, med njimi 70 odstotkov otrok umira gladu ob 47 vinarjih dnevne mezde (Klici na socialno demokratičnih klopeh: To je delavsko življenje!) Da ministrski predsednik ob takih razmerah govori o predobrem življenju, kaže le, da razmer prav nič ne pozna. Govornik govori potem

o stanovanjski bedi

in pravi: Ne da se tajiti, da se je nekaj malega v tem pogledu započelo. Seveda bo treba stanovanjsko preskrbo še prav izdatno izpopolniti in zboljšati. Glavni vzrok velike stanovanjske bede je naš blazni hišni davek. — V mesnem vprašanju je nastopal ministrski predsednik z največjo samozavestjo; kje pa je samozavestni gospod danes?

Praznih rok stoji pred nami

in sam osebno je kriv tega. Trgovinski minister dr. Weisskirchner je zagrešil v tej stvari prvo izdajstvo. Vse prebivalstvo se obrača proti njegovemu, v zakonu neutemeljenemu naziranju. Ministrski predsednik pa si je brž osv[illegible] svojil to zgrešeno pravno naziranje [illegible], najbrž na prigovarjanje brscanesko socialnih gospodov z levice. Ta gordijski vozelj more razsekati le parlament, ki more, če je složen, skleniti neomejen in prost uvoz prekomorskega mesa. Prav lahko se oprostimo ogrskih spon. Da dvorni krogi, ki so sami veleagrarci in zvezani z Ogri, s tem niso zadovoljni, je jasno.

Govornik se peča z besedami ministrskega predsednika o

Mesno vprašanje bo skušnja te zbornice,

če ima dovolj poguma, da razseka gordijski vozelj. Draginjski odsek bo o tem govoril; upam pa, da pade v zbornici odločitev v prilog svobodi naše države. (Živabno odobravanje in ploskanje med socialnimi demokrati).

prekupčevanju

in ministrskemu razlikovanju legitimnega in ilegitimnega prekupčevanja. Vsi prekupčevalci od kraja se vržejo na proletarske in meščanske konzumente in zahtevajo zase izjemne zakone, ki jih nihče ne bo trpel. Potrebno je, da se povzdigne poljedelstvo, a podpora ne sme v žakelj zemljiške rente.

Kartelni zakon

je neizogibno potreben, ampak smešno je pričakovanje, da tak zakon zadene le izrastke, ne da bi se dotaknil bistva oderuških kartelov. Trditev ministrskega predsednika, da karteli plačujejo boljše mezde, je neresnična: praški železarski družbi prihaja na misel, da bi od svoje 32 odstotne dividende odstopila le en procent za zvišanje mezd, temveč druži se z drugimi hujskači za znižanje mezd.

Današnje carinsko varstvo

je pač obogatilo velike posestnike, a kmete je spravilo, kakor vidite sedaj sami, na kanti. Ob zadnjih trgovinskih pogodbah je bilo prebivalstvo ravnodušno, sedaj pa izpregleduje, da je krušno vprašanje odvisno od carinskega vprašanja. Nasproti poskusom, ki nas hočejo spraviti pod diktat sirovinskega kartela, se glasi parola: **Proč s kartelnim kapitalizmom, proč z agrarizmom!** (Živahno odobravanje socialnih demokratov.) Zato se je želja, da nam naprtijo

dejanje blaznika,

popolnoma izjalovila. Če je minister z nami grob, mu odgovarjamo z grškim mislecem: Motiš se, zato si grob. Minister pa ni bil le grob, temveč je skušal nahujskati sodnike zoper nas in je generalziral naše opazke o posameznih soduikih. Ne mi, pravosodni minister je žalil sodnike s trditvijo, da so vsi sodniki kritiziranim enaki.

Vplivanje na sodnike.

Posl. Winter: Škandal za take sodnike, ki pošiljajo 14letne otroke v ječo.

Posl. Renner: Mi trdimo, da prestavijo na Dunaju **vsakega sodnika, ki ni vladi naklonjen, od kazenskega senata k civilnemu sodišču.**

Posl. Pernerstorfer: Visok sodnik mi je dejal: Ti sodniki so hudodelci v talarju! (Nemirno gibanje.)

Posl. Renner: To čutijo tudi drugi sodniki in prav nič niso užaljeni, če zahtevamo, da tak sodnik izgine iz justice.

Neprijetni spomini.

Posl. Renner spominja na dogodke v Gradcu leta 1897. Tudi takrat so se godila protizakonita dejanja in ko je bil ustreljen delavec, so šli za pogrebom graški župan, dr. Derschatta in vseučiliški profesorji. Če bi govorili o intalektualnih povzročiteljih, če bi pavšalno sumničili kakor pravosodni minister, bi zaslužila ta metoda po pravici ime

podlega obrekovanja.

Hochenburger pa se peča s tem prav sistematično (živahno pritrjevanje in ploskanje med socialnimi demokrati). Vprašam justičnega ministr, kje je bil 1897 v Gradcu, kakšne rane je dobil gospod Hochenburger v nacionaloem boju?

Posl. Malik: **Ob naskoku na parlament je pisal poročilo za „Grazer Tagblatt“** (viharna veselost).

Posl. Renner kaže na eklatanten slučaj razredne justice, ki ga je zagrešilo hebsko okrožno sodište napram nemškim nacionalcem na eni in socialnim demokratom na drugi strani.

Takoimenovana neodvisna justica.

Pravosodni min. naj se ne boji naše strankarske justice; nasprotniki smrtne kazni smo. Govornik omenja ob veliki pozornosti zbornice, da je grof Barbo težko ranil mladega človeka zato, ker ga je menda fiksiral. Zaradi težke telesne poškodbe uvedeno **preiskavo proti grofu Barbotu je na predlog pravosodnega ministra cesar potlačil.** (Škandal!)

* * *

O Dulibićevem predlogu glede na dalmatinske železnice sta govorila posl. Marckhl in Smodlaka; prihodnja seja bo v torek.

* * *

Afera med Malikom in Wastianom.

Na hodniku državnega zbora je poslanec Malik zabrusil za Wastianom žaljive besede. Wastian je imenoval svoje zastopnike, ki naj zahtevajo od Malika odgovor v teku 24 ur. Tudi poslanca Marchhla je Malik razžalil in je tudi ta imenoval zastopnike.

Italijansko turška vojna.

Rusija grozi.

Peterburg, 14. okt. Ruski poslanik je pred par dnevi interveniral pri turški vladi, naj skrbi, da ne bo oviran izvoz ruskega žita, ako ni namenjeno za vojne namene. Ker Turčija doslej na to še ni odgovorila, je Rusija po svojem poslaniku izročila turški vladi pismeno noto, v kateri jo svari, naj ne ovira izvoza žita, ker bi Rusija vsak tak poskus smatrala za kršenje svojih pravic in bi si Turčija s tem nakopala težko odgovornost.

Poraz Italijanov?

Carigrad, 13 okt. Iz Tripolisa poročajo, da so bili Italijani ob naskoku na neki hrib s težkimi izgubami odbiti.

Italijanske čete v Tripolisu.

Milan, 14. okt. Doslej je v Tripolisu 25.000 italijanskih vojakov. V prihodnjih dneh bo pričel prodirati en oddelek v notranjost dežele.

Italijani v Turčiji.

Saloniki, 14. okt. Italijanskim državljanom je dovoljeno, da smejo prodati svoje nepremičnine, Pri sodiščih bodo sodili Italijane po turških postavah. Nadalje se je sklenilo, da morajo plačati Italijani vse tiste davke kakor turški državljani.

Črna gora.

Carigrad, 13. okt Turška vlada je dobila poročilo, da je v pristanišče Bar priplula ena ruska in ena italijanska ladja z vojnimi potrebščinami in živili za Črno goro.

Malo upanja za mir.

Pariz, 13. okt. Italijanski in turški poslanik izjavljata, da so neresnične vse vesti o premirju med Italijo in Turčijo. Turška vlada sama omahuje, ali bi vztrajala ali bi popuščala.

Mirovno razsodišče v Hagu.

Carigrad, 13. okt. Stead je predlagal ministru za zunanje zadeve, da bi italijansko-turški spor predložil haškemu razsodišču. Porta je baje pripravljena, sprejeti ta predlog.

Italijanski dezerterji.

Inomost, 14. okt. Južnotirolskim oblastim se vsak dan javljajo italijanski dezerterji, ki so pobegnili zaradi tripoliške vojske.

Turški beguncі iz Tripolisa.

Belgrad, 14. okt. Večje število turških beguncev iz Tripolisa, ki potujejo preko Reke in Zagreba v Carigrad, je dospelo semkaj.

Izgnani časnikarji.

Carigrad, 13. okt. Korespondente italijanskih listov je vlada pozvala, naj zapuste mesto. Korespondenti jutri odpotujejo.

Trgovske ladje v turških vodah.

Rim, 14. okt. Turška vlada izjavlja, da bo konfiscirala vse italijanske trgovske ladje v turških obrežnih vodah, ladje drugih držav pa samo tedaj, ako bi dovažale proviant Italijanom.

Italija mobilizira dalje.

Rim, 14. okt. Vlada pokliče v kratkem rezervnike od let. 1889. do 1887, skupaj 200 tisoč mož. Italijanski listi pozivljajo vlado, naj zasede Smyrno in Solunu otoke Mytilene, Lesbos in Rhodus pa naj si pridrži tako dolgo, dokler ne bo vojna končana.

Ujeti turški častniki.

Rim, 13. okt. 14 ujetih turških častnikov in kadetov je izpuščenih iz ujetništva, ker so bolni in so izrazili željo, da bi se vrnili k svojim družinam. Včeraj je dospelo v Caserto 500 vjetnikov, med njimi 20 častnikov.

Ujeta turška ladja.

Rim, 13. okt. Poslanec Defelice brzojavlja iz Tripolisa: Razširjene so vesti, da je general Aubry vjel turško portno ladjo s 1600 možmi,

K atentatu v parlamentu.

Dunaj, 13. oktobra. Danes je prišel v zbornico preiskovalni sodnik in je zaslišal podpredsednika Jukla, poslance Dinghoferja, Kurando, Dulibića, Widholza in dvornega tajnika Kowyja.

Železniška nezgoda v Ustju.

Toplice, 13. okt. Glavno ravnateljstvo je izdalo o nezgodi v Ustju komunike, v katerem pravi, da se je dogodila nezgoda zaradi goste megle. v kateri se vlaka nista mogla videti. Mrtev je en sprevodnik, 20 oseb lahko ranjenih.

Atentat v patra Kaminskega.

Lvov, 13. okt. Škof Homišin se namerava odpovedati škofovski časti radi atentata patra Kaminskega.

Zavitek z mrtvimi otroki.

Monakovo, 14. V neki hiši so našli zavitek s tremi mrtvimi otroki. Poizvedbe so dognale, da je zavitek ukradel tat možu, ki ga je mislil nesti v znanstven zavod. Ko pa je tat videl, da je v zavitku vse kaj druzega, kakor je pričakoval, ga je pustil v veži tiste hiše, kjer je pregledoval svoj plen.

Pogrom v Turkestanu.

Peterburg, 13. okt. V Ošu (Turkestan) so streljali na žide z revolverji in so jih mnogo ustrelili. Šele vojaštvo je naredilo red. Vzrok pogromu je bila vest, da so židje umorili za svoje ritualne namene nekega dečka.

Delavski žepni koledar za 1912 izide te dni. Naroča se pri upravi „Zarje“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik Fran Barti.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Dr. B. Ipavic
(ženske bolezni)
zopet ordinira.

Sredstvo za varčenje

so praktične

zvezda s križcem **MAGGI**jeve **kocke**

à 5 h

za 1/4 litra najukusnejše goveje juhe.

Ime MAGGI jamči za skrbno pripravo in izvrstno kakovost

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir.

1 kg sivega dobrega, puljenega 2 K; boljšega 2·40 K; prima polbelega 2·80 K, belega 4 K; belega puhastega 5·10 K; velefinega snežnobelega, puljenega 6·40 K, 8 K; puha sivega 6 K, belega, finega 10 K; najfinejši prsni puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema glavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K, zglavnice 3, 3·50 in 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm šir. 13, 14·70, 17·80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4·50, 5·20 in 5·70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega, gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka 12·80 in 14·80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.

S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

skladišče oblek ☛ domačega izdelka ☚ za gospode in dečke. — Velika izbera tu- in inozemskega blaga za obleke po meri. Solidna postrežba. - Vedno nizke cene.

GRAMOFONE

najboljše vrste po najnižji ceni avtomatične, posebno za gostilničarje pripravne priporoča

Ivo Bajželj

Ljubljana, Marije Terezije cesta št. 11 (Kolizej)

Ravnokar so došle najnovejše slovenske plošče à K 3·50. 1000 igel K 2·—.

Delavcem in delavkam

priporoča se

velikanska zaloga zgotovljenih oblek po najnovejšem ∴ kroju za jesen in ∴ ∴ ∴ ∴ zimo

Konfekcijska trgovina

A. LUKIČ

Ljubjana, Pred škofijo 19.

A. Rasberger

Ljubljana, Sodnijska ulica 5

Nič ne pomaga! Moji gramofoni in godbeni avtomati : so le najboljši! :

Najnižje cene!

Pristno gorenjsko in koroško

sukno

Največja zaloga pri

A. & E. Skaberne,

LJUBLJANA, Mestni trg 10.

Najnižje cene!

Priporočam svojo bogato zalogo

nagrobnih spomenikov

iz najraznovrstnejšega kamna. Zaloga se nahaja v moji delavnici in na dvorišču pokopališkega oskrbništva. Istotam so na razpolago tudi cementni in kamniti nagrobni okvirji lastnega izdelka. Naročila, bodisi iz granita, sijenita, labradorja, kraškega in beljaškega marmorja itd., jako točno in z nizkimi cenami. Preskrbujem tudi slike po najnižjih cenah.

Fr. Kunovar, kamnosek

∴ LJUBLJANA, novo pokopališče ∴

Kupujte „Zarjo“

izvod samo 6 vinarjev.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami

Jernej Bahovec

naslednik

Ivan Gajšek

Ljubljana, Sv. Petra cesta 2.

(Palača Assicurazione Generalli).

Tovarniška zaloga pisemskega papirja in šolskih zvezkov. — Razglednice: ljubljanske, pokrajinske, planinske itd. — Založništvo nastenskih slik za Černivčevo računico. — Slikarske potrebščine - barvice, čopiče itd. — Črnila vsake vrste. — Velika zaloga kipov slovenskih literatov. — Spominske knjige.

Aeroplan

slovenskih izumiteljev

Kjuder-Renčelj

iz Trsta je slavn. občinstvu razstavljen

v areni ‚Narodnega doma‘ v Ljubljani

do 16. oktobra vsak dan med urami od 10. dopoldne do 1. popoldne in od 5.—9. zvečer.

Predavanja in eksperimentiranje vsako uro.

Vstopnina 1 krono za osebo.

Dijaki in vojaki do narednika ter obrtniški vajenci plačajo polovico.

Vstopnice: pri blagajni in v pisarni „UNIVERSAL“ Sodna ulica 4.

Pojasnila daje in dovoljuje znižane cene korporacijam

:: razstavno ravnateljstvo ::

Pisarna „UNIVERSAL“

Ljubljana, Sodna ulica 4.

Več čevljarskih pomočnikov

se sprejme v stalno delo.

Ivan Kos

čevljarski mojster v Zagorju ob Savi.

I. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska c. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

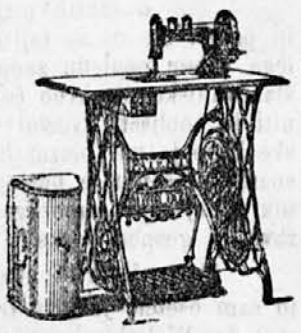

Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa

Ceniki zastonj in franko.

Laška in dunajska - - kuhinja - -

Šelenburgova ul. 7

nasproti glavne pošte.

Vsak čas se dobe mrzla in gorka jedila, zmiraj sveže morske ribe in izvrstno in ravno došlo vino „Brioni“.

Sprejme se abonente na kosilo in večerjo.

V prenovljenih prostorih in pod novim ravnateljstvom se priporoča sl. občinstvu za obilen obisk.

Sprejme se tudi več gospodičen v kuharski pouk.

Kuč

za slabokrvne in prebolele je zdravniško priporočeno črno dalmatinsko vino **Kuč** najboljše sredstvo, **5 kg franko** K 4·50.

Br. Novaković, Ljubljana.

Največje podjetje konfekc. stroke je ogromna trgovina

O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg štev. 5

katera ima že začetkom sezije

nad 30.000 kom. svežega blaga

po najnižjih cenah — in to:

nad 5000 kom. najfinejših oblek za gospode
„ 2000 „ najfinejših površnikov, sportnih in zimskih sukenj
„ 3000 „ pelerin
nad 2000 kom. posamezn. hlač in telovnikov
„ 3000 „ oblek za dečke in otroke
„ 15000 „ najmodernejše konfekcije za dame in deklice.

Solidna postrežba! *Priznano nizke cene!*

Tvrdka MAČEK & KOMP.

:: :: Franca Josipa cesta št. 3. :: ::

priporoča

mod. zalogo oblek, površnikov, angl. raglan itd.

Sprejemajo se tudi naročila po meri.

Priznano solidna postrežba. Nizke cene.

FR. HOPF

sodno zaprisežen izvedenec v Ljubljani

Šelenburgova ulica 6.

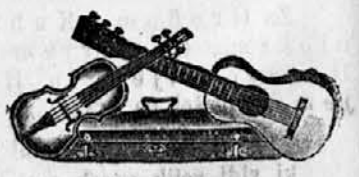

Prva, največja in najstareja od leta 1892 obstoječa

trgovina s klavirji in godali ter izposojevalnica godal.

Klavirji, planine, harmoniji (ameriški) najbolj slovečih firm Rößler, Stelzhammer, Schandl, Horingl in edino zastopstvo dvorne firme Förster.

Velika zaloga

violin, vseh drugih godal in pihal, strun in posameznih delov.

Po nizkih cenah in na obroke.

:: Poprave in uglaševanje klavirjev jako ceno. ::

Potniki v severno in južno Ameriko

vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

Avstro-Amerikana

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

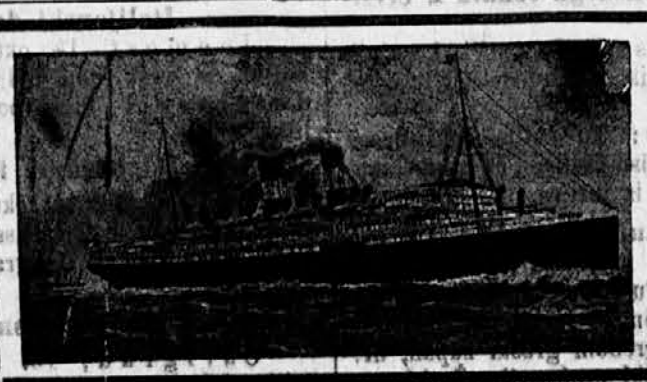

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtinicama, električna razsvetljava, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

V sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakavrstna pojasnila dajo drage volje brezslačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodv. ul. 26.